

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg. Medarb.: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrud Undset, Lars Eskeland.

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen mandag, tirsdag og fredag 9.30—3. Torsdag 9.30—7. Lørdag 9.30—1. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Søndag i Hellig tre kongers oktav. — En god bønn til de hellige og verdige tre konger. — Kollekten nu søndag. — Pavens fredsarbeid. — Et oprop fra Finnlands katolske biskop. — «Summi Pontificatus». — Ivar Ruyter 35 år i jernbanens tjeneste. — Søster Olava's gulljubileum. — Minister Irgens †. — Herhjemme.

Søndag i Hellig tre kongers oktav.

Luk. 2, 42—52.

Dagens evangelium skjenker oss både et såre yndefullt billed av Herrens barndoms- og ungdomsliv — og lys over selve det «å gå i kirke».

«Til min ihukommelse» bad han oss å feire messe, og idag holder vi da *memoria* (hukommelse) for den del av Herrens levedager som evangelistene bare har skildret så kortfattet: de yngste årene — men som legendene så meget flittigere har brodert over i de apokryfe «barndoms-evangelier». Så lærer vi da denne søndag et vesentlig trekk av Herrens liv og personlighet å kjenne — og blir derigjennem enn gladere i ham.

*

Og samtidig får vi lys over vår kirkegang.

«Søndagsplikten» er sikkert en av Guds Kirkes genialeste forordninger: den hindrer de sløve i å gli bort, de optatte i å undskylde sig — og den drar grensen mellom dem som *lever* sin religion og dem som bare skyer å skille sig fra den. Håndgripelige mennesker har behov for et slikt håndgripelig tegn, et «kunnskapens tre» på tro eller ikke tro.

Hvad viktigere er: søndagsplikten sikrer Gud en fylde av dyrkelse — ei bare fra prester og fra en innerkrets av særlig fromme, men fra alle dem messeboken kaller «Guds hellige folk», det nye Israel. Og dog er det få navn jeg liker så lite som søndagsplikten — det burde hete: søndagsprivilegiet! Mon ikke *de* forstår det, som må holde søndag i skyttergravene og på havet?

«Efter festens skikk» dro de tre op til templet — hvilken takk skylder ikke vi våre foreldre i de hjem hvor kirkegang var både *fest og skikk!* Det var *der* noen av oss fikk kallet til å «være i det som er min fars». Akk, la oss dog ikke gå i kirke bare fordi vi *skal* men fordi at vi *gjerne vil*, fordi vi er takknemmelig for å *få lov* til det — få lov å ha en Gud å dyrke, hvilket er menneskets høieste ære — få lov å oppleve festdager midt mellom grå hverdager — få lov ikke bare i ny og næ å nippe til religionens kalk, men festdag efter festdag som en hellig skikk å tømme Guds kjærlighets gullbeger.

«Vanekristendom» —? Ja forhåpentlig — i så fall den beste av alle vaner!

*

Om det ikke er bedre å gå bare når man «føler trang?» Nei, for Gud har alltid krav på dyrkelse og hans kjærlighet trenger til å meddele sig til våre hjerter selv når vi i vår tørrhet og kulde mener: ikke å føle trang til ham.

Så la oss da ved Marias hånd og i samfund med hennes så rettsindige husbond St. Josef følges med vår Frelser hen i det, som «er hans fars» og hvor han selv *for* oss og *med* oss vil yde sin og vår Gud og far *omnis honor et gloria* — all skyldig heder og ære. Det var hans lyst og er vårt privilegium.

Peter Schindler.

„En god bønn til de hellige og verdige tre konger.‘

*Kong Caspar, kong Melchior, kong Baltazar —
jeg ber dere for deres navns skyld —
jeg ber dere for den hellige treenighets skyld —
jeg ber dere for kongen over alle kongers skyld,
som dere blev verdiget å se der han lå i sin krybbe —
at dere forbarmer dere over min sorg i dag og alle dager,
og ber for mig til vår Herre,
for hvis åpenbaring dere gjorde dere landflyktige.
Og likesom Herren frélste dere ved sin engels advarsel,
at dere ei skulde dra tilbake til Herodes —
så be om min frelse i dag og alle dage fra alle mine fiender,*

*både de synlige og usynlige.
Og så ber jeg dere:
at dere frelser mig fra en ukristelig død,
fra helvedes pine og jordens skam —
og ved deres fortjenester hos den levende Gud
boier hans øren så han frelser mig fra døden i vanære,
fra all fare som truer mitt liv og min sjels liv! —
Amen.*

(En gammel bønn i en på pergament håndskrevet andaktsbok fra den tidlige middelalder.)

Kollekten nu søndag.

På Hellig tre kongers dag avholdes det en gripende fest på Propagandakollegiet i Rom. Alle de mange nasjonaliteter som er samlet der kommer den dag til orde ved hver en representant som holder en tale på sitt morsmål. En tale hvori han priser Guds rikes makt og uttrykker sin glede over å skulle få arbeide for dets fremgang, enten hjemme i sitt eget land eller ute på misjonsmarken i kraft av ordet: «Gå ut og gjør alle folk til mine disipler!»

Og når nu på førstkommende søndag våre tanker gjennom misjonskollekten særlig rettes mot denne side av Kirkens virke, da kan det være på sin plass å overveie det berettigede i å utbre kristendommen — det er jo mange nu som fristes til å mene at dens fredsbudskap har spilt fallitt og at dens tid må sies å være omme.

Ja, det er sikkert at kristendommen har en vanskelig og utsatt stilling i våre dage — men ingen vanskelighet kan allikevel rokke Kirken fra dens oppgave: å gjøre sin lære til hele menneskehetens felleseie. Ingen indre eller ytre hindringer har fått den til å svikte sin oppgave mot dette sitt hellige kall og den har alltid benektet sannheten av den beryktede setning: «la enhver bli salig i sin tro», når det gjaldt å forkynne Guds rike for all verden. Men den tåler heller ikke at fremmede ideologier søker å angripe eller uthule den — da reiser den sig i kraft av Kristi klare ord: «Den som ikke er for mig,

er imot mig.» Kristendommen gjør ikke forskjell på mennesker — enten de tilhører kulturens øverste lag eller de laveste kaster og vildeste stammer, like stor er den kjærlighets styrke hvormed den forkynner sitt liv og sin lære.

Ti evangeliet skjelner ikke mellom raser og folkeslag og dømmer ikke menneskene etter deres farve. Det vet at det i hele sin enkle struktur kan fattes av de mest primitive naturer, mens det også kan avgi uuttømmelig materiale for det høieste teologiske og filosofiske tankearbeid. Kristendommen kommer som det samlende, foredlende og fullførende element til de høitstående kulturfolk med de vel funderte og utbyggede religionssamfund — og som selve livets mening og oppgave i de aller enkleste leveformer til de uciviliserte og usammensatte naturer.

Ti det er ikke kristendommen som har sviktet i Europa og derfor er skyld i de oppløste og oprevne tilstander nu — det er vi som har sviktet den. I ydmykhet må vi erkjenne og bekjenne dette, og dernest forsøke å sone litt av denne vår skyld ved å hjelpe til at andre kan få anledning til å bli bedre kristne enn vi selv er, ved å bidra etter evne vårt til at fler og fler kan bli nye lemmer på Kirkens vintre med mer styrke, mer tro og håp og kjærlighet enn vi selv besidder.

Kollekten nu søndag er en botens og soningens handling. —

Pavens fredsarbeid.

Julehelgen 1939 har vært sterkt preget av pave Pius XII's fredsarbeid, hvori den Hl. Far er blitt støttet av president Roosevelt. Vi bringer her et resumé av begivenhetene på grunnlag av referater i norske aviser.

I «Morgenbladet» for 27. des. skrives redaksjonelt i en leder med overskrift «pave og president» følgende:

«Julehelgens viktigste begivenhet og den eneste man kan knytte *forhåpninger* til er fredsaksjonen fra Vatikanet og den forbindelse som er blitt knyttet mellom paven og president Roosevelt — de to mennesker i hele verden som med størst utsikt til hell vil kunne utføre et fredsstiftende arbeide.

Der har ikke eksistert nogen diplomatisk forbindelse mellom pavestolen og regjeringen i Washington på mere enn 70 år, så allerede av den grunn er det skritt president Roosevelt har tatt, vel verd oppmerksomhet. Den mann som skal representere U.S.A. i Vatikanet — med rang av ambassadør dog uten diplomatisk utnevning — Myron Taylor, har tidligere vært formann i styret for United States Steel Corporation, men var nu knyttet til den internasjonale flyktningekomiteé.

Roosevelt har meldt utnevningen til den katolske erkebiskop i New York i et brev hvori han henviser til «mere ensartede bestrebelser for fred og lindring av lidelsene» og videre sier: «I sitt hjerte nekter menneskene i det lange løp å anerkjenne den ødeleggeslov som er blitt påtvunget dem av utøvere av rå makt. De søker alltid å finne igjen troen; uten den kan nasjonenes velferd og verdensfreden ikke gjenopbygges. Jeg tror at mens statsmennene drøfter det nye tingenes orden lider det mot en slik ny ordning. Jeg tror at den selv på det nuværende tidspunkt uundgåelig blir bygget op i menneskenes hjerter. I dette øieblikk kan ingen åndelig og ingen verdslig leder fremkomme med nogen særlig plan til å gjøre ende på ødeleggesene og bygge op på ny, men tiden til det vil sikkert komme.» — I diplomatiske kretser i Washington betegnes denne utnevning som «det mest vidtgående fredsskritt Roosevelt nogensinne har tatt».

Og bladet slutter sin leder med følgende ord:

Både pavestolen og den amerikanske president har som vel bekjent tidligere *forgiveves* foretatt fredsaksjoner. Men forholdene har skiftet siden dengang og spesielle omstendigheter som ikke her behøver nogen nærmere påpekning, synes å måtte skape en internasjonal atmosfære som spår større hell idag. Det er iallfall det inderlige håb hos en forpint almenhet i alle europeiske land!

*

Det var julaftensdag at president Roosevelt tok dette skritt. Samme dag holdt den hl. fader en meget betydningsfull tale i kardinalkollegiet, hvori han bl. a. fordømte maktpolitikken og kom i tilknyt-

ning med dette særlig inn på kampen i Finland. Han nevnte også det grunnlag som man efter hans mening burde bygge på for å opnå fred.

Vi har ulykkeligvis opplevet en hel rekke aksjoner som hverken lar sig forlike med folkerettens og naturrettens bud eller med de mest elementære menneskelige følelser, sa han. Disse handlinger viser hvad det er blitt av rettsfølelsen efter at den er forvansket av rent totalitære betraktninger. Til denne kategori av aksjoner hører angrepet på et fredelig og arbeidsomt lite folk under påskudd av en trussel som aldri har eksistert og som ikke engang var mulig. Vi har hørt om grusomheter og om ulovlig bruk av ødeleggesmidler selv mot ikke-stridende og mot evakuerte, mot kvinner, oldinger og barn. Forakten for friheten og menneskeliv påkaller Guds hevsn.

Paven minnet så om de anstrengelser pavestolen har gjort for å bevare freden. Forsøkene førte ikke frem på grunn av motsetningene mellom folkene. De problemer som har reist sig folkene imellem var ikke uløselige, sa han, men den tross og den steilhet som var skapt ved visse særlige omstendigheter hindret nasjonene i å tro på eventuelle løfter og på overenskomster. Krigens følger, moralsk, materielt, økonomisk og sosialt må få de ledende menn til å tenke over stillingen og bevege dem til å undersøke virkningen av krigen og krigens mål. De som er ansvarlig for folkenes skjebne bør i det rette øieblikk kunne presisere hovedprinsippene for en rettferdig og ærefull fred, og de bør ikke på forhånd nekte å forhandle hvis en leilighet byr sig.

Når det gjelder hovedlinjene i grunnlaget for en rettferdig fred, er DET FØRSTE PUNKT å sikre alle nasjoners rett til å leve og til å være uavhengige. Det er et grunnprinsipp i en rettferdig og ærefull fred. En nasjons livsvilje må aldri føre til en dødsdom over en annen nasjon. Er denne rett til likestilling forsvunnet eller truet, krever rettsordenen at det blir rådet bot på dette, og dette må ikke skje ved sverdet, men efter rett og rimelighet.

FOR DET ANNÉT må nasjonene bli befridd for den knugende slavebyrde som kapprustningen er. Ellers kan ikke den fred som blir oppnådd, bli av lang varighet. Nasjonene må også bli befridd for faren ved maktbruk og vilkårlig krenkelse av retten. Fredsforslag som ikke legger avgjørende vekt på betydningen av en nedrustning ved gjensidig overenskomst, en organisk, progressiv nedrustning både materielt og åndelig, vil før eller senere vise sig å mangle livets rett.

FOR DET TREDJE: Under gjenreisningen av det mellempopulære liv må alle interesserte parter gjøre sig op en mening om fortidens mangler og feil. Og ved reisningen og gjenreisningen av internasjonale institusjoner må vi ta hensyn til de erfaringer vi har fått ved tidligere tiltak av lignende art. Og siden det for svake mennesker er så vanskelig, ja umulig å forutse alt og sikre sig på alle måter under fredsforhandlingene — da det også er vanskelig å handle uten bitterhet — må det være rettsorganer

som kan garantere en riktig og lojal gjennomførelse av overenskomster. Det er av avgjørende betydning for godtagelsen av en fredstraktat og for å undgå vilkårlige og ensidige tolkninger av traktatens bestemmelser.

FOR DET FJERDE: Et punkt som man må ofre særlig oppmerksomhet hvis man vil ha en bedre organisasjon av Europa er folkenes behov og krav og likeledes de nasjonale mindretalls krav, — krav som kanskje ikke alltid kan brukes til å danne et rettsgrunnlag i egentlig betydning når anerkjente og vedtatte traktater står i veien, men som alltid bør bli gjenstand for en velvillig undersøkelse med det formål å forsøke å tilfredsstille dem ad fredelig vei og, om nødvendig, ved en rettferdig, klok og forståelsesfull traktatrevisjon. Meget av det som frister til maktbruk vil forsvinne når det er skapt en sann likevekt mellom nasjonene, og når grunnlaget for gjensidig tillit er gjenreist.

FOR DET FEMTE: Selv den beste ordning vil vise sig å være ufullkommen og vil være dømt til å svikte hvis de som leder folkene, og folkene selv ikke lar sig gjennomtrengte av ansvarets ånd og den ånd som lever i den guddommelige rett.

Paven erklærte til slutt at han ikke undervurderer de alvorlige vanskeligheter som står i veien for en rettferdig fred. Meddelelsen om at president Roosevelt vil sende en representant til pavestolen er den beste nyhet som vi kunde få, sa han. For denne beslutning er et mektig bidrag til arbeidet for å skape en rettferdig og varig fred.

Pavens tale har vakt stor oppmerksomhet i Vatikanbyen og det blir fremhevet i kirkelige kretser at det er den viktigste av hans uttalelser om den internasjonale situasjon. Særlig legger man vekt på den ting at paven uttrykkelig nevnte fem grunnvilkår for fred, og det antas at pavens diplomati herefter vil arbeide i de forskjellige hovedsteder for å få disse prinsipper anerkjent.

Også «Dagbladet» behandler i sitt nummer for 27. des. «pavens 5 punkter» idet det skrives, likeledes redaksjonelt:

«Krigen har mange årsaker. En av dem er at maktpolitikken ikke i tide møtte kraftig motstand fra dem som kunne gjøre motstand, kunne hindre at den internasjonale rettsorden etter hvert gikk i oppløsning. Ansvarer ligger ikke bare hos dem som krenket dens lover, det ligger også hos dem som lot dette skje.

Krigen var ikke «uavvendelig». Den kunde ha vært hindret ved en annen politikk. Men selvsomt nok blev de som ønsket en annen politikk fordømt som «krigshissere». Det var «krigersk» å kritisere den politikken som førte frem til München, skjont det måtte være klart for alle, som vilde se situasjonen i øinene, at nettopp denne politikken førte verden nærmere katastrofen. Idag er tonen anderledes i de kretsene som før så tankeløst snakket om «krigshissere». Tonen er anderledes, men tankeløsheten synes å være omtrent like stor. Nu skal det være så lite «real-

istisk» å tale om fredsmål eller drøfte fredsutsikter — det kan en tenke på senere. Det er i stilen at de samme menneskene som tenker slik, før var enig i at en ny krig vilde virke ødeleggende både for dem som seiret og dem som vant, og at Europa kulturelt og materielt vilde være en rykende ruinhop etter en krig som blir ført to the bitter end.

Men den ting må en se i øinene: Etter en slik krig, som ender med at den ene eller den andre av partene er helt knust, vil det neppe være meget igjen av viljen til å bygge op Europa på en ny og bedre måte. Det er en livsfjern illusjon å tro at seierherrene etter en krig, ført med den mest uhørte hensynsløshet, ikke i høieste grad vil være påvirket av krigens moral. Og den moralen kan ikke gi Europa en varig fred. Krig fremmer ikke demokratiet under noen omstendighet og i noe land. Paven har i julehelgen stilt op et fredsprogram i 5 punkter. Det er et realistisk program som opstilles.

Og det er realistisk politikk å kjempe for at grunntankene i pavens appell blir gjennomført før den gjensidige ødeleggelsen i Europa er blitt for stor.

Særlig realistisk er en slik politikk for småstatene. Denne merkelige krigen har siden erobringen av Polen gått mer ut over de nøytrale enn de krigførende. Først og fremst har den rammet Finland, men også de andre småstatenes skibsfart og handel. Det er ennå ikke klart om det er noen vesensforskjell på de krigførende makters syn på småstatene eller om det bare er en gradforskjell, som vil bli mindre og mindre eftersom krigsmoralen brer sig. Men det er iallfall tryggest ikke å ha noen illusjoner.»

Et oprop fra Finlands katolske biskop.

I den nederlandske katolske presse har Finlands katolske biskop, mgr. Cobben — selv nederlander av fødsel — offentliggjort et oprop, som har bud også til hans trosfeller i Norge. Det lyder som følger:

«Nu da det over hele den civiliserte verden går en bølge av forferdelse over russernes feige overfall på det lille Finland, hvor tusener av ofre faller og det finske folk er sunket ned i et hav av lidelser og savn, våger jeg å rette en appell til Nederlands katolske befolkning om å organisere et korstog med spirituell og materiell hjelp til de tapre finner. De lider og blør fordi de ikke vil bli slaver for den gudløse bolsjevisme. Selv har jeg vært vidne til hvorledes dette fredselkende folk plutselig blev opskremt av bombarderingen av sine åpne byer, i hvis skoler det nettopp blev undervist. Mens byene måtte rommes under en regn av bomber og bare soldatene og hjelpe-mannskapet bli tilbake, overskred fienden uten krigserklæring landets grenser.

Hele verden opløftet sin stemme over denne retts-

krenkelse og hele verden levet med det tapre finske folk og skjenket det sin sympati. Men vil det bli alene i sin kamp for vesterlandenes kristne civilisasjon? Det er det engstelige spørsmål som Finnland stiller nu. Overmakten er for stor til at landet alene kan yde seirende motstand.

Europa, se op! Det dreier sig ikke bare om Finnland! Disse religionens og kulturens fiender har langt videregående planer. De vil ikke hvile og slå sig til ro, før verdensrevolusjonen er en virkelighet.

Venner av den katolske Kirke i Finnland! Dere vil sikkert låne øren til min inntrengende bønn om hjelp!

Siden den tid da Rom på anmodning av Finnlands regjering ophoide landet til et selvstendig vikariat er meget blitt utrettet. Alt trues nu av ødeleggelse. To gudshus ligger allerede i de erobrede distrikter, de troende er spredt over hele landet, når de ikke er flyktet til utlandet. Prester, ordenssøstre og barn lider nød og savn.

Hurtig hjelp er dobbelt hjelp. Må deres sympati for våre hårdt prøvede trosfeller i det høie nord vise sig i inderlige forbønner og rike gaver. Dette edle folk er det verd i aller høieste grad. Dets takknemmelighet for deres åndelige og materielle hjelp i disse tider vil ikke kjenne noen grense.

Guds rikeste velsignelse vil være dere alles lønn.

*Den takknemmelige biskop for
den katolske Kirke i Finnland.*

*† Guill. P. B. Cobben,
apostolisk vikar av Finnland.*

«Summi Pontificatus».

Av Ronald Fangen.

I «Dagen» for 23. desember har Ronald Fangen skrevet følgende ypperlige artikkel som vi tillater oss å gjengi in extenso:

«Den nye pave blev valgt med noe henimot rekordfart av konklavet. Valget var imøtesett med ganske enestående spenning på grunn av verdenssituasjonen, og man var tilbøielig til å tvile på at den tidligere paves statssekretær, kardinal Pacelli vilde bli valgt fordi man tilla ham anskuelser som gikk de totalitære stater imot. Aksemaktvennskapet oplevet den gang sin kulminasjon, det blev stadig forsikret oss både av den tyske og av den italienske regjering at de to landene måtte betraktes som ett, — så ubrytelig var vennskapet. Lignende forsikringer har vi ikke hørt på lange tider, — og vi har da på ny kunnet konstatere hvor meget de er verdte.

Pavens valg blev oppfattet som en demonstrasjon, og man har siden ikke bare i religiøse, men også i politiske kretser verden over vært spent på hvilken innsats paven vilde gjøre i verdenskonflikten.

Paven har imidlertid ikke foretatt sig forhastede eller opsiktsvekkende ting. Det blir gjentatt stadig når man skriver om den katolske kirke at den arbeider på langt sikt. Det er en selvfølge at den det gjør og at alle kirker må gjøre det. Hverken moderkirken eller de andre kirke-

samfund har andre våpen i sin kamp enn det evige våpen som heter sannheten. De kan ikke gripe inn med voldsmidler. De kan bare forkynne sitt evige budskap og appellere til verdens samvittighet. Så må tiden gjøre resten. Hvordan det så går, — kirkene vet at historien føre eller senere vil gi dem rett. Verdslig makt har ofte reist sig mot kristendommens sannhet og triumfer, men triumfen er aldri varig, utallige riker og maktsystemer er opstått og forsvunnet, mens kirken er bevart og lever et liv over og uanfektet av tidens omskiftelser.

Det vil naturligvis ikke si at kirkene undlater å gripe inn så godt de kan. Man vet ikke nøiaktig hvori pavens forskjellige fredsaksjoner har bestått, men stadige rykter har meddelt at han har vært aktiv og han bekrefter nu selv i sin første store rundskrivelse at det forholder sig så. «Vi har intet undlatt som vi kunde forsøke i kraft av vårt ansvar overfor vår apostoliske tjeneste og med de midler som stod til vår rådighet, for å forhindre at man grep til våpen idet vi søkte å åpne veien for vennskapelige forhandlinger mellom alle partene.» Og han tilføier: «Selv om våre advarsler respektfullt blev hørt så blev de dog ikke fulgt.» Nettop mens han var beskjeftiget med utarbeidelsen av sin rundskrivelse brøt krigen ut.

Hvad inneholder nu denne pavens første store rundskrivelse til den katolske geistlighet og de katolske menigheter over hele verden? La oss først slå fast at det er et fremragende skrift, ypperlig bygget op, klart og kraftig i formuleringen, uforferdet og på alle måter centralt kristelig. Bortsett fra at han et par steder fører en smule fordekt polemikk mot de «frafalne» kirker og et enkelt sted nevner Maria-kulten, finnes det intet i dette hyrdeskrift som ikke også protestantiske og reformerte kirkeledere kunde ha skrevet under på. I virkeligheten er det samme kristne syn på verdenssituasjonen blitt fremsatt av engelske kristne ledere nu i tiden efter krigsutbruddet — delvis med de samme ord. I det hele tatt viser denne pavelige rundskrivelse at den kristne enhet er en langt dypere realitet i denne dag enn noensinne før. Begivenhetene har drevet alle kristne inn mot centrum, mot objektive og uforanderlige kristne sannheter, enstydig åpenbart i Kristus som guddommelige livslover.

Jeg snakket for en tid siden men en avgjort ikke-kristen, nærmest antikristen mann. Det er en ting som har slått mig i de siste årene, sa han. Jeg har fulgt socialismens utvikling her i Norge temmelig nøie, det er praktisk talt ingen ting igjen av dens opprinnelige utgave; det er blitt noe ganske annet og meget dårligere enn den var; — og det finnes ingen vei tilbake. Det slår mig at kristendommen har noe som alle andre trosbekjennelser og bevegelser mangler, — et levende korrektiv som gjør at de kristne kan finne tilbake til utgangspunktet selv om de har forvillet sig aldri så meget.

Det er sant. Det er kristendommens hemmelige livskraft og beskyttelse at den alltid kan finne tilbake til sin kjerne, sin sannhet. For denne sannhet er ikke noe abstrakt, labilt og tidsbestemt; den er en evig og konkret åpenbarelse i ham som kalte sig sannheten.

Med andre ord kan man ikke vente sig sensasjoner av pavens skrivelser — med mindre man vilde mistenke

ham for å svikte Kristus. Mens hans standpunkt er ganske klart. Han citerer Johs. 8, 32. Og skriver: «Vi føler oss fremfor alt forpliktet til ifølge vår stilling å vidne med apostolisk fasthet overfor vår tid: testimonium perhibuit de veritate.» Og han tilføier: «ved oppfyllelsen av denne vår plikt lar vi oss ikke lede av verdslige tanker — og hverken mistro, avvisning, uforstand eller frykt for å bli misforstått kan holde oss tilbake fra denne plikt.» Det er verdige ord.

Paven nevner så krigsutbruddet som overrumplet ham i skrivende stund, han stirrer forferdet inn i de apokalyptiske fremtidssyner som åpner sig, og tenker i dyp angst på all den lidelse som venter menneskeheten. Men han ser også disse menneskehetens hjem søkelsjer som uundgåelige frukter av lange tiders vantro og avgudsdyrkelse. «Vår tids nød er det mest uttrykksfulle og inntrengende bevis på kristendommens berettigelse. Fra vranglærernes og de antikristelige bevegelsers kjempestore tre er det nu kommet så bitre frukter, at de i og for sig innebærer en fordømmelse hvis virkning langt overstiger alle teoretiske bevisførsler. Men slike øieblikker av smertelige skuffelser kan ofte være nådens stunder.»

Paven peker så på det moderne moralanarki som den dypeste årsak til verdens ulykke. Hans diagnose er ikke ny. Også langt utenfor kristendommens krets blev det ved inngangen til det decennium som nu går ut, forferdende klart at den intellektualistiske subjektivismen hadde relativisert alle etiske begreper, undergravet all autoritet og skapt en ungdom som intet hadde å gå efter og som blev slitt i stykker i dette autoritetsløshetens og moralanarkiets helvete. Det var da man overalt begynte å rope på autoritet, — og det er ingen tvil om at nettopp denne rådville oppløsning var forutsetningen for de autoritære styresystemers suksess. Men ulykken er jo den (som jeg har forsøkt å vise i min bok «Kristendommen og vår tid») at nettopp denne nye autoritetsdyrkelse kom til å åpenbare hvor dypt den etiske oppløsning på subjektivistisk grunnlag har gått: de totalitære staters moral er «religionmoraler», eksklusive foreteelser, — de moralske forpliktelser gjelder bare overfor dem som sverger til systemet, som tilhører den rette rase eller den rette klasse. Her ligger årsaken til den dødelige betendelse som nu har satt sig i alle konflikter. Det var håp så lenge det eksisterte et kristent minimum i forholdene mellom statene, — m. a. o. en innrømmelse av visse almene, overnasjonale, etiske lover. — Hvor ille det kunde se ut i verden, hvor mange overgrep og maktmisbruk det foregikk — det var allikevel alltid et håp om fremgang så lenge dette kristne minimum var virksomt. Derfor er det også denne tids særlige kjennetegn at store stater midt i den kristne kulturs område bevisst og ostentativt bryter sig ut av denne kristne kulturkrets og åpent bekjenner sig til kristendomsfornektende ideologier. Det er på klart hedensk grunnlag den store kamp mot Europas kultur og fremtid føres.

Det er dette paven gir uttrykk for når han sier at den dypeste rot til all elendighet i det moderne samfund er «at man har fornektet en almengyldig morallov så vel i det private liv som i samfundslivet og i de internasjonale forhold Blir Gud fornektet, rystes hele moralens grunnlag.» Og ennu en gang gjentar han: «I våre dager

er det ikke så meget lidenskapene som er årsaken til stridighetene, men dype åndelige kriser, som har vendt op ned på såvel den private som offentlige morals ledende prinsipper.»

Efter disse generelle betraktninger samler paver sitt budskap i to punkter, — to villfarelser som han vil stemple og belyse ut fra den kristne tro.

Den ene villfarelse er fornektelsen av menneskehetens enhet. Om denne enhet skriver han kloke og uimotsigelige ord. Han pointerter sterkt at «kirkenes mål er en overnaturlig enhet med utspring i følt og praktisert kjærlighet, men ikke en rent utvendig, overfladisk og derfor kraftløs ensformighet.» Det er den samme innsikt som de engelske økumener har formuler i sitt ypperlige slagord: «Unity, but not uniformity.» Paven skriver gripende om denne kristne enhets art, om den store rikdom som opstår når folkeslag og raser med sine særlige egenskaper og utrustninger bindes sammen i kristen kjærlighet og samarbeider mot det kristne enhetsmål. Og han er i klar opposisjon til all rasedyrkelse, til all nasjonal selvgodhet og eksklusivitet når han hevder at «uansett avstamning og sprog har alle Guds barn like rettigheter i Herrens hus, hvor Kristi lov og Kristi fred hersker og når han sier at ingen fedrelandskjærlighet «må utelukke den verdensomfattende kristne kjærlighet.» Han fremhever at nettopp i denne tid har den katolske kirke utdannet et høitstående innfødt presteskap og ophøiet tolv representanter for forskjellige folkestammer til den biskopelige verdighet.

Den annen villfarelse paven angriper er statens uinnskrenkede makt. For den katolske kirke fortøner denne statsdyrkelse sig først og fremst som et angrep på familien hvis rettigheter for kirken faller sammen med individets rett til fri tro og tanke. Man glemmer, sier han at efter naturens orden går mennesket og familien foran staten og han hevder at staten må respektere samvittighetens hellige og ukrenkelige rett i samme grad som den forlanger ofre av individet og familien. Statsdyrkelsen, som tilkjenner staten den høieste autoritet i alle livets forhold betyr en åpenlys gudsfornektelse, — og denne tid leverer utallige tragiske beviser for hvilken fornektelse den betyr av menneskets individuelle verdi og rettigheter.

Men denne religiøse statsdyrkelse «skader ikke alene nasjonenes indre liv, den er også en urett mot folkenes innbyrdes forbindelser idet den nedbryter det overnasjonale samband og aktelsen for folkeretten, åpner veien for voldelige overfall og vanskeliggjør utviklingen av fredelig internasjonalt samkvem.» Gang på gang kommer han tilbake til nødvendigheten av å overholde alle forpliktelser og overenskomster som er sluttet på folkerettens grunnlag. Det stemmer med det offisielle paveorgans ubetingede fordømmelse av Russlands himmelropende kyniske angrep på Finland. Har tidens gang medført forandringer i de omstendigheter som var grunnlaget for en overenskomst, sier paven, — da er det en selvfølge at forandringen må skje gjennom lojale forhandlinger, «men det er ødeleggende for all gjensidig tillit om man prinsipielt betrakter alle overenskomster som i og for sig likegyldige og intetsiende så de kan annulleres uten videre den dag de ikke passer for en av partene.»

Det er klare ord, deres adresse er utvilksom, — og man har da også kunnet se at pavens skrivelse er blitt oppfattet som et slags politisk partsinnlegg. Men det er å forringe skrivelsens art og verdi. Paven skriver naturligvis inn i en bestemt situasjon, et budskap til sin egen tid, men han skriver ikke et ord som ikke er forankret i den objektive kristne sannhet. Derfor er det også en så dyp overensstemmelse mellom hans og alle andre kristnes syn på tiden og situasjonen.

Denne overensstemmelse finner man også når paven ser fremover og beskjefter sig med den kommende fred. Han stiller sig skeptisk overfor forsikringen om en ny og bedre tingenes tilstand når krigen er kjempet ut. «Alle erfaringer viser at det er umulig å etablere en varig fred på grunnlag av våpenlykke og at seirens time kun innebærer en øieblikkelig og rent ytre triumf for den som nyter dens frukter, fordi den samtidig medfører fristelser, som rettferdighetens engel forgjeves søker å bekjempe.» Han tilføier: «Sverdet kan vel diktere fredsbetingelsene, men det kan ikke skape freden. De krefter som alene kan fornye jordens ansikt er av åndelig art. Det nye grunnlaget for verdens nasjonale og internasjonale liv må ha et urokkelig feste på den klippe som dannes av den moralske rett etter naturens orden og Guds åpenbaring.» Det er det samme syn som fikk en konsis utforming i en artikkel av Spectator for en måned siden: «Verdens fremtid beror på den kristne tros fremtid. Dette er et politisk faktum.»

Det kristne enhetsarbeide har fått en mektig impuls gjennom krigen og den stadig dypere splittelse mellom folk og raser som vår tid forferdet har oplevet. Også pavens rundskrivelse er et bidrag til enhetsarbeidet selv om moderkirken ennå nekter et samarbeide med de øvrige kirkesamfund. Det er som jeg alt har nevnt intet (og absolutt intet vesentlig) som ikke kristne av alle konfesjoner kan si ja til i den. Når han mot slutten av sitt hyrdebrev hevder at prøvelsens tid også er troskapens tid og formaner de kristne til å gå modige og faste mot fremtiden i tillit til Kristi forjettelse — da skriver han hvad alle kristne i denne tid føler og tror. Også «kirkenes verdensråd», som er utgått av den økumeniske organisasjon «Life and Work» skriver ut fra den samme fortrøstning: «Å la sig drive til fortvilelse når vanskelighetene vokser og det truer med kaos, er en kristens ensbetydende med å fornekte troen.» De samme tanker kom også frem i det budskap som blev utsendt av den nordiske seksjon av kirkelig verdensforbund som nylig har vært samlet i Oslo.

Hvad nytter så disse kristne budskap og manifeste og disse forsøk på å mane til fred og forhandling i en fredløs og djevelbesatt verden? Kanskje nytter det i første omgang ingenting. Ikke desto mindre skal budskapet forkynnes fordi det er sant. Og når paven påberoper sig kristendommens objektive sannhet som sin eneste autoritet, da påberoper han sig en autoritet som fornektelser bare kan styrke og som det i alle dager har vært katastrofalt å sette ut av kraft. Før eller senere vil menneheten forstå det, — og inntil da vil løgnen føre stadig nye katastrofer og fortvilelser over verden. Løgnen har ingen dekning. Sannheten er alltid solvent. Det er grunnlaget for det kristne håp.

R. F.

Ivar Ruyter

35 år i jernbanens tjeneste.

Ivar Ruyter, første-fullmektig og vognfordeler ved Hovedstyrets vognkontor, Norges Statsbaner, blev ansatt 1. januar 1905, og har bl. a. tjenestgjort som trafikkelev ved jernbaneskolen, stasjonsmester ved Varhaug og har hatt vognfordeling og vognkontroll ved Hovedstyrets og Oslo distrikts vognkontor i 15 år.

Ruyter kan samtidig feire 30 års jubileum som katolikk da han gikk over til Moderkirken i 1910 i St. Birgitta i Fredrikstad. Som formann for St. Vinsensforeningen utfører førstefullmektig Ruyter et stort og interessert arbeid.

M.

Søster Olava's gulljubileum.

Nyttårsdagen blev en festdag av de sjeldne for St. Josefssøstrene i Drammen. Søster Joséphine de St. Olav kunde feire sitt 50 års professjubileum. Imidlertid vilde sikkert ingen av våre drammensiske trosfeller kjenne henne igjen under dette, hennes offisielle klosternavn, vår alles Søster Olava! I vel 33 av menighetens 40-årige liv har hun trofast delt dens sorger og øket dens gleder: hun er med sin 72 byrdefulle år, en — ennå i høy grad! — levende menighetshistorikk!

Søster Olava blev født 27. juni 1868 i Trøgstad, Østfold, og kom som liten pike — hun var da 12 år gammel — i berøring med den kongregasjon som hun siden skulde vie sitt liv til: det var på St. Josefs Institutt i Oslo. I den meget unge alder av 17 år trätte hun inn i klosteret, og noen måneder senere, den 8. desember 1885, blev den unge søster iklædd den drakt som skulde bli hennes for livet. Iklædningen fant sted i Danmark.

Fem år senere bandt hun sig selv ved evige løfter til sin himmelske Brudgom, den 1. januar 1890. Til 1897 virket Søster Olava på Instituttet, men hennes foresatte benyttet hennes musikalske og pedagogiske evner også på andre virkefelter, i Kristianssand og i Porsgrunn. Da Drammens menighet blev opprettet i 1899, hørte Søster Olava med blandt søstrenes «støttetropper»: fra første stund av stod hun foran de få skolebenkene i det beskjedne skoleværelse og lærte de små elever hvorav mange ennå den dag idag, som voksne, som fedre og mødre, men hengivenhet følger hennes flittige virke i kirke og sakristi. I 1903 blev Søster Olava kalt tilbake til Oslo, men holdt allikevel stadig kontakt med Drammen, hvor hun på søndagene og ved festlige anledninger betjente orglet i kirken. I samme tidsperiode reiste hun også regelmessig til Fredrikstad og rakte en hjelpende

hånd også der. Etter 6 år blev dog hennes liv mere stabilt, idet hun i året 1909 atter blev forflyttet til Drammen, hvor hun siden da uavbrudt har virket som skolesøster, som organist og som sakristansøster helt til nu. Hvor ualmindelig avholdt Søster Olava er, kom klart tilsyne i de mange hjertevarme ord som fra flere hold blev uttalt, da menigheten feiret 40 årsjubileum i november ifjor.

Hospitalets kapell var vakkert pyntet for anledningen. Sognepresten, pastor Laudy som celebrerte messen, gratulerte Søster Olava og dvelte ved det rike og velsignelsesfulle liv som var blitt henne til del. Søstrenes dyktige sangkor satte hele den gripende høitidelighet i en vakker musikalsk ramme. Også fra menighetens side fikk jubilanten mange beviser på hengivenhet og takknemlighet.

X.

Minister Irgens.

Vel 70 år gammel er minister Irgens avgått ved døden av et hjerteslag uten forutgående sykdom. Like fra 1922 av har han representert Norge på en utmerket måte i Rom, hvor han som overalt ellers vant sig mange venner ved sin rettlinjede og forekommende ferd. Hans stilling i utenriksetaten førte ham viden om, men særlig følte han sig hjemme i London, hvor han også representerte kong Haakon ved kroningsfestlighetene i 1911. Fra 1910—13 var han utenriksminister derpå stiftamtmand i Hamar, til han i 1916 blev Norges minister i Kjøbenhavn, hvor det store og gjestfrie hjem blev et samlingssted for en vennekrets som ennå bevarer det i takknemlig erindring.

Etter å være falt for aldersgrensen flyttet minister Irgens i sommer tilbake til Norge — men hjemkomsten blev sterkt preget av de store personlige sorger som hadde rammet ham det foregående år idet han med få måneders mellomrum mistet sin hustru, f. Gulbranson, og sønnen mgr. Henrik Irgens. Uten å være katolikk som sine avdøde kjære, næret minister Irgens opriktig ærbødighet og respekt for Kirken og stod den også personlig nær, særlig i den siste tid før sønnens død. Gjennem ham støttet han Kirkens arbeid her hjemme på forskjellig måte, så vi har all god grunn til nu å inneslutte også hans sjel i våre bønner for de avdøde idet vi lyser fred over hans minne.

Hechjemme —

NB. Vær opmerksom på at Bønnens Apostola's intensjoner for 1940 finnes på 3. omslagsside!

Oslo. Dette er nok et meget forsinket referat, men da grunnen dertil er lovlig nok, forteller vi likevel om en meget hyggelig familieaften i St. Halvardslaget søndag den 3. des. 1939. Underholdningen bød på både et alvorlig og morsomt program, så man kom med en viss forventning — og blev ikke skuffet. Pastor Taxt hadde lovet å fortelle om «Pavevalget». Men, som han begynte, før man velger en ny pave, må jo først den gamle dø. Jo, det var jo rimelig, og så

fikk vi først høre om pavens død, av en som hadde oplevd det på nært hold. Dernest om pavevalget. Det var ganske underlig, som her blev stadfestet det gamle ord: «Sorgen og gleden de vandre tilhøpe.» Beretningen var ledsaget av lysbilleder, så man fikk et nokså levende inntrykk av det hele. Etter beretningen kom så den humoristiske del av programmet, besørget av frk. R. Carelius, der forpuppet sig i tre vidt forskjellige roller, eller personer — hvad dere vil, og at disse var vellykket kunde man fastslå av de kaskader av latter, som veltet over henne. En uskyldig forfriskende latter er også bra iblandt. Det synes iallfall en

Deltager.

Drammen. I anledning firti-årsfesten for kirkens innvielse er alterets utstyr blitt beriket med to praktfulle hånddrevedne kandelabre, skjenket av frøknene Lucie og Else Blom, Oslo. Kandelabrene blev for første gang benyttet til julehøitiden sammen med to andre meget stilfulle messingkandelabre som nylig blev forært til kirken av fru Helene Næss, St. Elisabetsforeningens avholdte formann.

Oslo. Juletefestene i år tør vel nok betegnes som ualmindelig vellykkede, både hvad den for de voksne og den for barna angår. Som vanlig hadde St. Olavs lokalforening og Halvardlaget gått sammen om arrangementet, som heller ikke klikket på noe punkt. De voksnes fest fant sted 3. juledag, og efter at hr. Erling Bruce hadde budt velkommen talte sognepresten til St. Halvard, pater Notenboom, kort, klart og inntrengende om julen og navnlig denne juls betydning — den vanskeligste jul menneskeheten hadde feiret på lenge fordi den stod så helt i uvisshetens tegn og det kunde se ut til som freden holdt på å forlate jorden i stedet for som englene bebudet å komme til jorden. Vårt ansvar overfor fredstanken blev lagt oss manende på sinne. Til sogneprestens ord sluttet sig en rekke meget vakre tablåer, arrangert av St. Josephssøstrene, med skønne drakter, og utmerket effektiv lysvirkninger. De høstet fortjent applaus og St. Olavs utmerkede kirkekor understreket den ekte julestemning ved under sin dirigent, hr. O. Olafsen ledelse å fremføre en rekke av våre vakreste julehymner. Vi vil inderlig håpe at dette ledd i programmet må inngå som en fast bestanddel av kommende juletefester — verdigere og vakrere kan ingen annen underholdning bli. Herrene Østby og Jørgensen gav oss derpå en musikkavdeling av lodigste art, og man fordelte sig i de forskjellige lokaler til de mere materielle gleder, hvor begge foreningers damer fungerte som omsorgsfulle vertinner. Gang om juletreet og et teaterstykke, som åpenbart falt i publikums smak, avsluttet den glade og gode kveld, som vi har all grunn til å være de respektive styrever og sogneprester takknemlig for.

Også juletefesten for barnene var vellykket — mgr. Snoeys har jo et utmerket grep på barnesinnene og både de små og litt store barn lyttet med andakt til hans ord — det var heller ikke fritt for at de voksne fant ting i hans tale som var verd vår ettertanke. Underholdningen falt i den beste jord — barna beundret betatt de skønne tablåer som julespillet frembød og gangen og leken om juletreet gikk ivrig til festens høidepunkt: julemannen med sine vel-fylte poser kom. Han gjorde sitt inntog med en prektig hest, som kunde gjøre kunster — spør om barna jublet! Også for denne fest fortjener de to styrever og begge sogneprestene en opriktig takk.

To besøk.

I julen har den italienske kongefamilie avlagt offisielt besøk hos den Hl. far, som gjengjeldte besøket et par dager senere. I neste nummer skal vi bringe utførlig referat av de betydningsfulle taler som blev holdt og som atter understreker Hs. Hellighets intense virke for fredens sak.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.